

ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՐԳԸ

Տիեզերքին համայն ափին բռնած,
Բարբառեցաւ Սէրը այսպէս.
— Ես եմ Ոգին համատարած,
Ես եմ հրնուանք, արեւ ու կեանք:
Առանց ինծի լոյսն է խաւար,
Աստղ ու ծաղիկ՝
Աչքեր մարած:
Ես եմ երգին մեղրը պայծառ
Եւ գինիին բոցը զըւարթ,
Գարուններուն համբոյրը ջերմ,
Նայումսներուն նետը հրեղէն:
Ալիքներուն կու տամ իդոներ
Եւ կարօտին՝ քեւեր հրգոր,
Հովին՝ սարսուռ, ծովին՝ երգեր,
Արշալոյսին՝ գոյնի ծիծաղ:
Սուգը կ'օծեմ խինդի շողով.
Եւ վերքերու վըրայ կ'իջնեմ
Զանգակներու որպէս դօղանք:
Ալիքներու տեմպներուն,
Մայրական ջերմ գիրկի նըման,
Նաւահանգիստ կ'ըլլամ անդորր:
Ինծմէ կ'առնեն ամպերը շանք,
Հըրաբուխներն՝ երկունք ու կիրք
Եւ ձրմեղներն՝ ըսպիտակ երգ:
Սրտիս բոցէն կը մանանչէ
Օրօրոցի մէջէն ծաքող
Ժրպիտը վառ,
Եւ մայրական աչքէն կաքող
Գուրը նեկտար:
Ես լիաբուռն կը սրբսկեմ,
Արտերու մէջ ցորեններուն,
Սընունդ բերկրանք,
Ժրպիտներու անձրեւ առատ,
Լոյսէ փրփուր եւ շամանդաղ,
Փուռէն ելլող հացերուն՝ բոյր,
Եւ կաղնուրուող հիւանդներուն՝
Այտներուն քոյր:
Ես կը վառեմ,
Բանտերու մէջ մուրը ծակող,
Յոյսի մանանչ,
Եւ քրտնաքոր մակատներուն՝
Բոց ու փայլակ:
Խաղաղութեանս ովկէանքսն
Յորդ կը բըխին

Փեքակներու բորբ մեղեդին,
Փողոցներէն անցնող կարկաչն,
Զրվէժներուն ծափի շառաչ,
Հարսնիքներուն ծիծաղն արծաթ:
Համբոյրիս տակ կը բողբոջի
Կեանքը անհուն ծաղիկներով
Եւ միքգերով մեղրածորան:
Նայումսիս տակ
Դրժովքը սեւ ատելութեան
Կ'ըլլայ խննդի, երգահանդէս:
Խրար սեղմող եղբայրական
Զեռքերը տաք,
Ինծմով կ'ըլլան շղթայ մ'անմալ:
Ես եմ, ես եմ խաղաղութեան
Վառ ծիծաղն հագարեբանգ,
Ես՝ կեանքի ջահ,
Եւ պայծառ ակ երջանկութեան,
Տիեզերքին սիրտը շարժող,
Ես եմ Աստուած
Յաւերժաշող:

Հ. ԵՓՐԵՄ ՏԵՐ ՂԱԶԱՐԵԱՆ

☆

ՀԵՐՈՍՄԱՄԱՐՏ

Այս չորրորդ անգամն է
բայց վերջինը՝
ինկաւ
միւսներուն վրայ
մայրամուտին առաջին ժամուսն:
Կարմիր հեղուկը կը փակչի
ձեռքներուն,
կը փակչի տաք՝
պաղ մատներուն:
Ոչ հայր
ոչ մայր
ոչ եղբայր
չունի ոչինչ մտածման:
Թո՛ղ դառնայ
հայրենիքին
հողը բերրի
արիւնով:

ԱՌԱՆ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

• ԳՐԱԽՈՍԱԿԱՆ •

ՅՈՒՑԱԿ ԶԵՌԱԳՐԱՅ ՄԱՇՏՈՅԻ ԱՆՈՒԱՆ
ՄԱՏԵՆԱԳՐԱՆԻ. հատոր Ա.: Կազմե-
ցին՝ Օ. Եզանեան, Ա. Զէյրունեան,
Փ. Անրաբեան: Ներածութիւնը՝ Օ. Ե-
զանեանի: Խմբագրութեամբ՝ Լ. Խա-
չիկեանի, Ա. Մնացականեանի: Տպ. Ե-
րևան, ՀՍՍՌ ԳԱ Հրատ. 1965, սիւնակ
1634, մեծադիր, տպագրանակ 1000,
զինք 6 ուրրի:

Երկար ժամանակէ ի վեր սպասուած
հատոր մը, բաղմամեայ աշխատանքի եւ
համադրածակից ոյժերու պտուղ, զոր ա-
հա Երևանի Մատենադարանը՝ արդար
հարաւորութեամբ՝ կը ներկայացնէ բանա-
սէր հայ հասարակութեան: Մաշտոցի ան-
ուան Մատենադարանի առաջին հինգ
հազար ձեռագիրներու համառօտ եւ ամ-
փոփ ցուցակն է այս ստուար հատորը, որ
հրապարակ կու դառնայ ցուցակագրական
սկզբունքներու որոշ նորութիւններով եւ
կատարելութիւններով, նկատմամբ՝ մի-
աձեւութեան, հարցակարգի դասաւոր-
ման, նկարագրութեան եղանակի, ձեռա-
գրական խորագիրներու բանաձեւումին,
կրճատումներուն եւ յապաւումներուն,
նոյնիսկ կետագրական մանրամասնու-
թիւններուն: Եւ այս բոլորը՝ սեղմ ծա-
ւալի մէջ շատ տեղեկութիւններ տալու
նպատակով:

Ներածականէն կը տեղեկանանք թէ այս
հատորին կազմութեան՝ իրենց բաղմա-
մեայ օժանդակութիւնը եւ հմտութիւնը
ընձեռող աշխատակիցները շատ աւելի
են՝ քան ինչքան նշանակուած է ճակա-
տին վրայ. արդարեւ քարտադրանք, հա-
մեմատական տախտակներ, «թեմատիկ»
ցուցակներ պատրաստող Ժրջան մասնա-
գէտներու թիւը կ'անցնի քսանը:

Մենք սրտադին կը շնորհաւորենք զի-
րենք բոլոր, նաեւ անոնք՝ որոնց անուն-
ները անյայտ կը մնան մեզի, այն զգա-
ցումով՝ թէ այսպիսի պատկանելի գործի
մը զիմաց, շնորհակալութեան արժանի

են նոյնիսկ անոնք որ կատարած են ան-
հատում փորձերու սրբադրութեան տա-
ժանադին աշխատանքը:

Անշուշտ հատորը, իր 1634 սիւնակնե-
րով, չէր կրնար սպառիչ զոհացում տալ
մատենադրական բոլոր հարցերուն, ինչ-
պէս համեստօրէն կը յայտարարեն հրա-
տարակիչները: Այդ արդէն մասամբ կը
լրացնեն Գարեգին Կթղ. Յովսէփեանցի,
Աշոտ Գ. Արրահամեանի, Լեւոն Խաչի-
կեանի եւ Յակոբ Անասեանի հմտալից
աշխատութիւնները: Կը խոստացուի նա-
եւ՝ մօտ ապագային հրատարակել մաս-
նագրական ցուցակներ:

Հատորին սկիզբը, Օ. Եզանեան, 100
էջնոց բնագրական ներածականով մը (սիւն
13-214), կու տայ ամբողջ պատմութիւնը
Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքա-
ծոյի ստեղծման եւ յաջորդական զար-
գացման, մանրամասնօրէն ներկայացնե-
լով այն բոլոր աղբիւրները՝ որոնցմէ դո-
յացած է այս հսկայ հաւաքածոն:

Եւ ահա, մեր առջեւէն կը տողանցեն,
հանդիսաւոր չքերթով, հին ու նոր վաս-
տակաւորները բոլոր, ցուցակագիրներ,
գրագրանապետներ, հաւաքողներ, նը-
ւերատուներ, նորոգողներ, ընդօրինա-
կողներ. եւ հոսկ, լիով կը դժագրուի
վերջին քառասնամեակի չրջանին կատար-
ուած մեթոտիկ աշխատանքները: Յան-
կեր ու ցուցակներ մէկը միւսին կը յա-
ջորդեն, անհատում թիւերու եւ թուա-
կաններու առընթեր, յստակօրէն ու լրիւ
ներկայացնելու համար այդ բոլորը:

Կարեւոր խոստում մըն ալ հոս, թէ եր-
կորդ հատորին վերջաւորութեան՝ պի-
տի տրուին զանազան ցանկեր, հին ու
նոր համարագրութեան, ինչպէս նաեւ
նախապէս տպուած ցուցակներու եւ ներ-
կայ ցուցակի վերջնական համարագրու-
թեան համեմատական տախտակները:

Էջմիածնի վանքի գրադարանի հին հա-
ւաքածոն (1441-1862) հիմը կը կազմէ,
իր 2377 ձեռագիրներով, Մատենադարա-
նի ներկայ հարստութեան: Ասոր վրայ
բարդուած է Էջմիածնի Գէորգեան հաւա-
քածոն (1866-1910) իր 1371 ձեռագիրնե-